

Jane Gondwe

Jane Gondwe (27) woont in Malawi en heeft een kind. In 2001 werden zij en haar echtgenoot beiden hiv-positief bevonden. Haar man overleed in 2004, zelf werd ze een jaar later ziek. "Ik werd ontslagen als onderwijzeres en kon enkel thuis zitten, wachtend op mijn dood. Het was mijn buurvrouw die onder behandeling was bij DREAM die mij, vanuit haar zorg om mij, meenam naar het medisch centrum. Daar kwam ik tot het besef dat er nog hoop voor mij was.

Ik ontving er de noodzakelijke behandeling en besloot me als vrijwilliger in te zetten voor lotgenoten, om hoop te geven aan hen die denken dat aids een terdoodveroordeling is. Medicijnen alleen zijn niet genoeg: iedere patiënt die naar het centrum komt krijgt een vriend, krijgt er als het ware een familielid bij. Een relatie van respect, beschikbaarheid en vriendschap. Die band is noodzakelijk om de therapie te doen slagen."

"De vrijwilligers ('activists') zijn de ogen en oren van het DREAM-centrum, plus de benen en handen van de patiënten. Zij herkennen hun problemen en ontvangen de verzoeken van wie een beroep op het centrum doet. En als patiënten wegens concrete problemen afhaken, vinden de vrijwilligers wegen om de band met hen weer te herstellen. Ons werk is zelfs breder dan DREAM: we zijn op aidsgebied het sociale weefsel van onze wijken en dorpen." (EA)

'Een droom werd werkelijkheid'

In het kader van wereldaidsdag, 1 december, aandacht voor het pionierproject van de Sint-Egidiusgemeenschap: DREAM. Honderdduizend patiënten leven nog dankzij aidsremmers.

ED ARONS

In het vliegtuig op weg naar Kameroen sprak paus Benedictus in maart met journalisten over de aidsramp in Afrika. De media rapporteerden uitvoerig wat hij zei over condooms, maar niet wat hij vertelde over het DREAM-project van de Sint-Egidiusgemeenschap.

Omvangrijkste droom

We spreken over DREAM met Jan de Volder, voorzitter van Viva Africa, de vereniging die de hulpprojecten van de Belgische Sint-Egidiusgemeenschap voor Afrika organiseert. "Halverwege de jaren negentig ontstond er binnen onze gemeenschap een grote verantwoordelijkheid. Vanaf 1996 kwamen er medicijncocktails voor aidspatiënten, die effectief bleken. In de jaren erna werden die in het Westen gebruikt, zodat er geen mensen meer aan aids overleden. Aids werd een chronische ziekte. Maar die medicijnen waren niet voorhanden voor Afrika. 'Die kosten te veel', zeiden sommigen. 'Er ontbreekt de noodzakelijke medische basisstructuur', aldus anderen. Er gebeurde niets, terwijl er in Afrika sprake was van een aids-epidemie. Ik heb zelf gezien hoe mensen op een kerkhof aanschouwen om hun overleden dierbaren te begraven."

Die verantwoordelijkheid werd ondersteund door de uitspraak van paus Johannes Paulus II, die Afrika "een testcase voor het geweten van de wereld van vandaag" noemde. Bovendien is Afrika volgens De Volder het continent met de meeste Sint-Egidiusleden. "Dat zijn degelijke mensen. Intelligent, ambitieus, verantwoordelijk.

'Wij behandelen de Afrikanen niet minder omdat ze zwart en arm zijn'

Heel anders dan het vooroordeel dat velen van Afrikanen hebben. Ze hebben een droom voor hun land en willen daarvoor gaan. En dan heb ik het niet alleen over de hoog opgeleiden. Zij vormen de Sint-Egidiusgemeenschap in Afrika. Wij zijn er enkel om hen te helpen. Zij evangeliseren, spreken mensen aan op straat en op het werk. Zij lezen de bijbel, zodat ze opgewassen zijn tegen de evangelische groeperingen. Zij bezoeken de gevangissen, die in Afrika vaak een hel op aarde zijn. Zij ontfermen zich over aidswe-

zen, bejaarden en kindsoldaten. En zij zetten zich in voor aidspatiënten in het meest profetische, omvangrijkste en duurste project dat we ooit als gemeenschap hebben ondernomen: DREAM."

Katholieke zorgcentra

DREAM staat voor *Drug Resource Enhancement against Aids and Malnutrition*, een op medicijnen gebaseerde strijd tegen aids en ondervoeding. Gestart in 2002 in Mozambique, richt het initiatief zich op de totaalzorg voor mensen met hiv/aids. Dat zijn er alleen al in sub-Sahara Afrika 25 miljoen. Twee van de drie mensen die sterven aan aids is Afrikaan, met 11 miljoen Afrikaanse aidswezen als gevolg.

"In het begin was het pionieren. Alle aandacht ging in Afrika toen nog naar preventie. Voor condooms was er geld genoeg - soms zelfs meer dan besteed kon worden. En als katholieken werden wij beschouwd als medeplichtigen aan de ziekte... Waar anderen zich inzetten voor preventie, kozen wij voor de behandeling. Wij waren het ontbrekende luik. Met als uitgangspunt dat we dezelfde hoge normen aanhouden als in het Westen. Wij behandelen de Afrikanen niet minder omdat ze zwart en arm zijn. Daarom hebben we een zeer hoogwaardige en tegelijkertijd breed toegankelijke gratis gezondheidszorg opgezet. Die waar nodig de mensen thuis opzoekt in hun dorpen. Meestal leveren we die zorg in samenwerking met reeds bestaande

ziekenhuizen, vaak gerund door religieuzen. Ik schat dat de helft van alle Afrikanen die lijden aan aids verzorgd wordt in katholieke zorgcentra."

Het resultaat na bijna acht jaar: in tien landen zijn er inmiddels 31 gezondheidscentra en achttien laboratoria, die tot nog toe meer dan 575.000 bloedmonsters hebben verwerkt. Naar schatting hebben al meer dan een miljoen Afrikanen gebruik kunnen maken van de activiteiten van DREAM. Er zijn bijna honderdduizend mensen in behandeling, van wie 17.000 kinderen.

Christelijk getuigenis

"We zijn begonnen met een speciale aandacht voor zwangere vrouwen met aids. Dat voorkomt aidswezen en zorgt ervoor dat in 98 procent van de gevallen het kind gezond geboren wordt", aldus De Volder. Inmiddels heeft er volgens hem een grote evolutie plaatsgevonden, waartoe zijn gemeenschap mede de aanzet heeft gegeven. "De kosten van de medicijnen zijn sterk gedaald, waardoor de behandelkosten per patiënt zijn verminderd tot minder dan een euro per dag - maar dat is nog steeds een groot bedrag voor Afrikanen. Inmiddels zijn er ook grote fondsen die gelden beschikbaar stellen. In 1999, toen DREAM werd bedacht, hadden we niet kunnen vermoeden dat dit zou gebeuren. We onderhandelen nu ook met regeringen, zodat die hun verantwoordelijkheid gaan dragen. In sommige landen is de leidende klasse echter corrupt en snappen ze niet dat wij deze armen in leven willen houden."

Met het geld dat Sint-Egidius ter beschikking heeft, probeert de gemeenschap verantwoord om te gaan. "Wij betalen mensen ter plekke geen westerse salarissen waardoor het is alsof ze de lotto gewonnen hebben. Wij rijden ook niet rond in dure terreinwagens, zonder contact met de lokale bevolking. Voor ons is ontwikkelingssamenwerking echt partnerschap. De Afrikanen moeten het doen, wij dragen enkel een protocol aan en bieden vorming. Probleem is nu niet gebrek aan geld, maar aan goed opgeleide werkrachten op medisch en sociaal gebied."

Bij DREAM gaat het om de hele mens en dus om meer dan medicijnen. Gevolg is dat velen die dankzij de behandeling een nieuw leven hebben gekregen, zich inzetten voor lotgenoten (zie kader). Onder meer door voorlichting te geven en het stigma rond aids weg te nemen. In Mozambique, het land waar DREAM startte, zijn tegenwoordig honderden vrouwen actief in *Mulheres para o dream*. Jan de Volder: "DREAM is uiteindelijk een christelijk getuigenis, een verdediging van het leven. Een droom die werkelijkheid is geworden." ●

Jane Gondwe uit Malawi (links), samen met de Vlaamse DREAM-vrijwilligster Anne op huisbezoek bij aidspatiënten.